

ΣΑΝ ΝΑ ΗΤΑΝ ΣΗΜΕΡΑ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

963: Ο Νικηφόρος Β' Φωκάς στέφεται αυτοκράτορας και θα παραμείνει στο θρόνο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας έως τις 10 Δεκεμβρίου 969. Ο Βασίλειος Β' και ο Κωνσταντίνος Η' παραμένουν συναυτοκράτορες.

1916: Οι στρατιωτικές μονάδες της περιοχής της Θεσσαλονίκης παύουν να αναγνωρίζουν την κυβέρνηση των Αθηνών, συνιστούν την Επιτροπή Εθνικής Αμύνης και αποφασίζουν να πάρουν μέρος στον πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων της Αντάντ.

1936: Τελετή λήξης των 11ων Ολυμπιακών Αγώνων στο Βερολίνο. Αθλητής των αγώνων αναδεικνύεται ο Τζέσε Όουενς, που κερδίζει τέσσερα χρυσά μετάλλια. Η Ελλάδα έμεινε χωρίς μετάλλιο.

1936: Βιβλία με «ανθελληνικό» περιεχόμενο καίγονται σε κεντρικές πλατείες ελληνικών πόλεων από ανθρώπους της δικτατορίας Μεταξά. Ανάμεσά τους, βιβλία των Γκαίτε, Σω, Φρόιντ, Τολστόι.

1960: Η Ελληνική Δύναμη Κύπρου (ΕΛΔΥΚ) αποβιβάζεται στο λιμάνι της Αμμοχώστου, μέσα σε φρενιτίδα ενθουσιασμού των κατοίκων.

1969: Ο γιατρός Βασίλης Τσιρώνης καταλαμβάνει αεροπλάνο της Ολυμπιακής, που εκτελεί το δρομολόγιο Αθήνα - Αργίνο - Ιωάννινα με 28 επιβαίνοντες και το οδηγεί στα Τίρανα της Αλβανίας, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να εκφράσει την διαμαρτυρία του για το δικτατορικό καθεστώς της Ελλάδας.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

1888: Τόμας Έντουαρντ Λόρενς, Άγγλος στρατιωτικός, αρχαιολόγος και συγγραφέας, γνωστότερος ως «Λόρενς της Αραβίας». Ηγήθηκε της εξέγερσης των Αράβων εναντίον των Οθωμανών. (Θαν. 19/5/1935)

1919: Αντώνης Σαμαράκης, συγγραφέας. (Ζητείται Ελπίς, Το Λάθος) (Θαν. 8/8/2003)

1920: Τσαρλς Μπουκόβσκι, αμερικανός συγγραφέας. (Θαν. 9/3/1994)

ΘΑΝΑΤΟΙ

1297: Ιωάννης Β' Μέγας Κομνηνός, αυτοκράτορας της Τραπεζούντας. (Γεν. 1262)

1888: Τζον Πέμπερτον, αμερικανός φαρμακοποιός, που ανακάλυψε την Coca-Cola. (Γεν. 8/1/1831)

Τόμας Έντουαρντ Λόρενς (1888 – 1935)

Στο Το Άγγλος στρατιωτικός, αρχαιολόγος και συγγραφέας. Πολλοί Άραβες τον θεωρούν λαϊκό ήρωα για τους αγώνες του υπέρ της απελευθέρωσης των Αράβων από τον οθωμανικό και τον ευρωπαϊκό ζυγό. Αλλά και πολλοί Βρετανοί τον συγκαταλέγουν μεταξύ των μεγαλύτερων ηρώων της χώρας τους.

Ο Τόμας Έντουαρντ Λόρενς (Thomas Edward Lawrence) -γνωστότερος ως Λόρενς της Αραβίας - γεννήθηκε στις 16 Αυγούστου 1888 στο Τρίμεντοκ της βόρειας Ουαλίας. Από παιδί, ακόμα, τον είχε «κερδίσει» η αρχαιολογία. Αποφοίτησε αριστούχος από το Jesus College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και ξεκίνησε μεταπτυχιακές σπουδές στη μεσαιωνική αγγειοπλαστική, τις οποίες όμως εγκατέλειψε όταν του προτάθηκε να εργαστεί σε κάποιες βρετανικές αρχαιολογικές ανασκαφές στη Μέση Ανατολή. Εκεί ήρθε σε επαφή με τους Άραβες, την κουλτούρα και τη γλώσσα τους, συλλέγοντας εμπειρίες που αργότερα αποδείχθηκαν ανεκτίμητες.

Όταν ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος το 1914, ο Λόρενς στρατολογήθηκε ως στρατιωτικός σύνδεσμος μεταξύ των βρετανικών και των αραβικών δυνάμεων στο Κάιρο. Δύο χρόνια αργότερα, οι Άραβες επαναστάτησαν ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κι ο Λόρενς στάλθηκε στη Μέκκα. Η αποστολή του ήταν να κατασκοπεύσει τον άτακτο στρατό των διαφόρων αραβικών φυλών, αλλά γοητεύτηκε από το πνεύμα της ερήμου, ένωσε τους Άραβες σε τακτικό στρατό και τους οδήγησε σε νικηφόρες μάχες εναντίον των Τούρ-

κων. Τις εμπειρίες του από την Αραβική Επανάσταση τις κατέγραψε στα κλασικά βιβλία του «Επτά στύλοι της σοφίας: Ένας θρίαμβος» (εκδόσεις Εστία) και «Ανταρτοπόλεμος στην έρημο» (εκδόσεις Άγρα). Μετά τον πόλεμο, εργάστηκε στο βρετανικό Υπουργείο Εξωτερικών και το 1919 συμμετείχε στη Διάσκεψη των Παρισίων για την ειρήνη, όπου υποστήριξε ενθέρμως την ιδέα της αραβικής ανεξαρτησίας. Παρά τις προσπάθειές του, όμως, η Συρία, η Παλαιστίνη και το Ιράκ παρέμειναν κάτω από την κυριαρχία της Γαλλίας και της Βρετανίας.

Το 1921 διορίστηκε σύμβουλος του Ουίστον Τσόρτσιλ στο Υπουργείο Αποικιών, θέση από την οποία παραιτήθηκε ένα

χρόνο αργότερα για να καταταγεί στη βρετανική πολεμική αεροπορία. Προκειμένου να διατηρήσει την ανωνυμία του, χρησιμοποίησε ψεύτικο όνομα (Τόμας Έντουαρντ Ρος), κάτι που ανακάλυψαν οι εφημερίδες και αποπέμφθηκε. Κατάφερε να επανέλθει, με τη βοήθεια ενός υψηλόβαθμου φίλου του, τον Αύγουστο του 1925, με το όνομα Τόμας Έντουαρντ Σόου.

Από τη RAF αποχώρησε το Μάρτιο του 1935 και αποσύρθηκε στο αγρόκτημά του στο Ντόρσεϊ της Αγγλίας. Δύο μήνες αργότερα είχε ένα ατύχημα με τη μοτοσικλέτα του και υπέστη βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Πέθανε στις 19 Μαΐου 1935.

Με τα παιδιά του κόσμου και τους ανθρώπους που «κάνουν φασαρία»

Τριγάζης Πάνος, πρόεδρος του Συνδέσμου «Μπαίρον» για τον Φιλελληνισμό και τον Πολιτισμό

Λίγοι θυμήθηκαν τη συμπλήρωση 10 χρόνων από τον θάνατο του Αντώνη Σαμαράκη (8-8-2003), πολυγραφότατου, πολυδιαβασμένου και πολυμεταφρασμένου Έλληνα συγγραφέα και ενεργού πολίτη σε πολλούς τομείς.

Η δική μου προσωπική γνωριμία με τον Αντώνη Σαμαράκη -όπως και με άλλους μεγάλους Έλληνες συγγραφείς και καλλιτέχνες- έγινε μέσω του κινήματος ειρήνης, στο οποίο πάντοτε ο Αντώνης παρέιχε την υποστήριξή του, ενώ συμμετείχε και σε πολλές διεθνείς του δραστηριότητες.

Στην υπηρεσία της ειρήνης και της διεθνούς αλληλεγγύης είχε θέσει και τον τίτλο του Πρεσβευτή Καλής Θέλησης της UNICEF. Το 1998 είχε στηρίξει και την ίδρυση του Συνδέσμου «Μπαίρον» για τον Φιλελληνισμό και τον Πολιτισμό.

Μία από τις πιο σημαντικές συμμετοχές του Αντ. Σαμαράκη στα διεθνή κίνημα ειρήνης ήταν το 1986, όταν τον είχαμε προσκαλέσει -μαζί με τους Γιάννη Ρίτσο και Νικηφόρο Βρεττάκο- σε εκδήλωση στους Δελφούς για την έναρξη του Διεθνούς Έτους Ειρήνης, όπως είχε οριστεί εκείνη η χρονιά από τον ΟΗΕ, του οποίου ο αναπληρωτής γραμματέας είχε παραστεί και είχε απευθύνει χαιρετισμό στην εκδήλωση. Η πρόταση προς τους τρεις κορυφαίους Έλληνες λογοτέχνες ήταν να διαβάσουν από ένα κείμενο της επιλογής τους. Έτσι, ο Ρίτσος είχε διαβάσει το ποίημά του «Ειρήνη», ο Βρεττάκος το «Μεγαλυνάρι» και ο Σαμαράκης ένα δικό του κείμενο με τίτλο «Η Γυναίκα με το Ρολόι», το οποίο είχε κάνει μεγάλη εντύπωση με την πρωτοτυπία του. Ιδού μερικά αποσπάσματα:

... «Η εποχή μας, η ζωή μας ολόκληρη, είναι εμποτισμένες με Χιροσίμα. Καταυγάζονται από την εφιαλτική, θανατερή λάμψη της έκρηξης της 6 Αυγούστου 1945. Δεν είναι κάποια χρονολογία. Άρχισε τότε μια νέα, εξυπαρχής χρονολόγηση της πορείας της ανθρωπότητας. Τόσο σημαδιακή είναι η 6 Αυγούστου 1945 ώστε το από αιώνες καθιερωμένο μ.Χ. = μετά Χριστόν να το νιώθουμε τώρα να σημαίνει: μετά Χιροσίμα, και το π.Χ. = προ Χριστού να σημαίνει: προ Χιροσίμα. Έτσι που σήμερα να μην είμαστε 1986 μετά Χι-

στόν αλλά έτος 41 μετά Χιροσίμα». Και συνέχιζε στην ομιλία του. «Η του ύψους θα πάμε ή του βάθους. Ή θα προχωρήσουμε σε κάτι καλύτερο ή θα βουλιάξουμε σε παντοπνή άβυσσο. Εξαρτάται από τον τρόπο που θα χρησιμοποιηθεί η ατομική, η πυρηνική δύναμη. Οι ωιωνοί πάντως είναι σκοτεινοί. Η παγκόσμια ειρήνη κρέμεται σε μια κλωστή, δεν ξέρουμε τι θα μας ξημερώσει... δεν ξέρουμε καν αν θα ξημερώσουμε. Το ενδεχόμενο πυρηνικού ολέθρου ρίχνει στην ανθρωπότητα βαριά τη σκιά του. Ο καθημερινός φόβος ότι από στιγμή σε στιγμή μπορεί να ξεσπάσει παγκόσμιος πόλεμος, η καθημερινή αγωνία, παραλύουν τη θέληση των απλών ανθρώπων να παλέψουν για κάτι καλύτερο, αποσυνθέτουν τη δύναμη για αντίσταση σε ό,τι τσαλακώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ακεραιότητα. Στο κρίσιμο θέμα της ειρήνης και της προάσπισής της με τρόπο που να μην είναι δυνατά να διακινδυνεύσει, η κατάσταση δεν ελέγχεται. Ακόμα και λόγω λάθους, λόγω παρεξήγησης, μπορεί να δοθεί το μοιραίο σύνθημα και να πιναχτούμε όλοι στον αέρα...».

Η παρέμβαση εκείνη του Αντ. Σαμαράκη έχει έντονα χαρακτήρι στη μνήμη μου. Το ίδιο και μια δήλωσή του στην εκπομπή του 1999, όταν του ζητήθηκε ένα σχόλιο για την έλευση του νέου αιώνα:

«Ό,τι καλό συνέβη στην ανθρωπότητα -είχε πει ο μεγάλος συγγραφέας και πνευματώδης άνθρωπος- προέκυψε από ανθρώπους που έκαναν φασαρία». Και εννοούσε, βέβαια, ο Σαμαράκης τους ανθρώπους που «δεν κάθονται στ' αυγά τους», που διεκδικούν αγωνιστικά τα δικαιώματά τους και κατέχονται από το πνεύμα αμφισβήτησης.

Θυμήθηκα πολλές φορές αυτή τη δήλωση και την επικαλέστηκα όταν συμμετείχα -αρχές του 21ου αιώνα- στα νέα κοινωνικά κινήματα και στις διεθνείς αντιπολεμικές διαδηλώσεις, καθώς και σε δράσεις πολιτικής ανυπακοής (civil disobedience είναι ο διεθνής όρος) εντός της χώρας μας.

Τιμώντας, λοιπόν, την μνήμη του Αντώνη Σαμαράκη, καλούμαστε να επαναβεβαιώσουμε ότι θα συνεχίσουμε να κάνουμε φασαρία!

Η ΑΥΤΗ